

(Сведок 10.8.2010)

Интервју: Чедомир Антић, историчар и председник НВО Напредни клуб, о политичким правима Срба у региону

Шта су Срби у Црној Гори?

У Извештају је истакнуто да Србија „очигледно не признаје постојање српског народа у Црној Гори“. Због чега је то тако?

Ч. А: Реч је о инерцији и личном односу дела политичара из Србије према земљи њихових предака. Србија је деценијама користила српски народ како би бранила лоше, бирократске и суштински несрпске федеративне државе. На другој страни црногорске власти су се служиле поделама међу Србима из Црне Горе и мегаломанијом дела њиховог вођства. Тако су Срби доведени у немогућу позицију: немају статус пошто нису сигурни да ли су конститутивни, аутохтони народ или национална мањина. Србија својом несталном, непромишљеном и личним политиком углавном одмаже напорима српских организација и странака да поправе положај свог народанепромишљеном и личним политиком углавном одмаже напорима српских организација и странака да поправе положај свог народа.

Политичка права српског народа у региону су углавном мања него што је то био случај претохне године, истакнуто је у другом по реду Извештају о политичким правима српског народа у региону, који је израдио Напредни клуб (аутори: Игор Јарамаз, Милан Динић, Милош Вулевић, Миљан Премовић, Чедомир Антић).

Позитиван помак представља доношење Закона о дијаспори и српском народу у региону и оснивање установа које би овим питањима требало да се баве. Негативна је чињеница да и поред великих речи статус српског народа није видљив, довољан и сталан сегмент наше спољне, регионалне нити политике према дијаспори. Ову чињеницу не доказује само досадашње недовољно деловање наше државе, програм посета, финансирање пројеката (пре свега ретролевичарских, пројугословенских, чак ненаклоњених према очувању посебности српског народа) већ и чињеница да су давања за програме српског

Проблем положаја Срба у региону

Пише: Чедомир Антић
уторак, 17 август 2010 18:10

народа додатно смањена у односу на прошлу годину, иако су буџетска издвајања за сличне потребе националних мањина у Србији истовремено значајно повећана, истиче Напредни клуб.

Србија није показала вољу за трајнијом политиком према Србима у региону. Одсуство такве воље произилази из неспремности појединих политичара, кризе наше нације, притисака из иностранства, популитичких склоности дела грађана Србије, чињенице да наше елите често нису вољне да се угледају на друге успешније државе, каже у разговору за „Сведок“ Чедомир Антић, председник НК и један од аутора Извештаја.

Сведок: У новом Извештају о политичким правима српског народа у региону изнели сте оцену да је положај Срба лошији у односу на претходне године. На основу чега сте дошли до тог закључка?

Чедомир Антић: Реч је о чињеницама. Прошле године у хрватском сабору није јавно оспораван Ердутски споразум, а њиме предвиђена успостава већа општина у Источној Славонији није означена као обнова Српске Крајине и ревизија ратног исхода. Дипломата БиХ није пред судом у Стразбуру оспорио уставни принцип који гарантује српском народу да неће бити прегласан приликом избора у државно председништво. Имовина Републике Српске није била угрожена... Прошле године већини грађана Црне Горе није укинут језик којим говоре и проглашен за мањински. Коначно, и поред великих речи и добре законодавне делатности, прошле године је Република Србија уложила више новца у програме посвећене српском народу у региону и дијаспори, док су ове године та средства умањена. Издвајања за програме националних мањина које живе у Србији су истовремено повећана.

Какав је положај Срба у Србији?

У коментарима на интернету поводом објављивања Извештаја било је и тврдњи да су Срби угрожени и у Србији. Како гледате на такве констатације?

Ч. А: Ако мисле на Косово и Метохију у праву су, али само делимично. Србија води активну, мада погрешну политику према КиМ и ту је потребно вршити притисак на наше

Проблем положаја Срба у региону

Пише: Чедомир Антић
уторак, 17 август 2010 18:10

власти, а не оправданим али узалудним грдњама САД, ЕУ и албанских власти повећавати фрустрацију у нашој јавности. Последице фрустрације могу да буду само још већи популизам и даље погрешне одлуке.

Ако је реч о Србима у остатку Србије мислим да тешкоће са којима се они суочавају нису за поређење са проблемима нашег народа у региону, чак и тамо где је стање добро (у Румунији) или где је побољшано (у Словенији и Македонији).

У којој суседној земљи су Срби у најлошијем положају и због чега?

Ч. А: Формално и стварно у Црној Гори. Српски народ је тамо лишен најважнијих права, неравноправан, под сталним притиском, лишен подршке Србије која не разуме да су Срби и Црногорци данас два народа и да даље истрајавање на старој рођачкој, југословенској политици само помаже асимилацији српског народа. Наступ режима у Подгорици подсећа на мрачни тријумф Туђмановог режима над сопственим грађанима друге националности, али у Црној Гори не постоји чак ни то прилично неодрживо оправдање недавног рата.

Срби у Хрватској су у нешто бољем положају али само у поређењу са временом Туђмановог режима, чије наслеђе није превазиђено, осим у реторици и великим новчаним давањима за српску националну мањину. Срби немају статус конститутивног народа који су имали од 1867. године, траје србофобна кампања политичара и медија, оспорено им је законом гарантовано право на службени језик у појединим општинама.

Међутим, највећи притисак је на српски народ у БиХ, зато што тамо муслимански и део хрватских политичара заједно са одређеним круговима у ЕУ и САД воде борбу у циљу кршења и одузимања политичких права српског народа.

Према подацима које сте објавили, највећи део улагана у Србе у региону долази од Министарства вера. Шта нам то говори?

Ч. А: Нажалост Србија нема искуства у модерној, дугорочној и демократској националној

политици. За део наше политичке елите током протеклих двадесет година, брига о српском народу у региону је једна заморна и досадна маскарада у којој треба мало да се кади, мало србује и тако стекну некакви поени, пре свега предизборни. Уреду је што је буџетом подржана наша црква, али је лоше што је као најважнији сегмент очувања идентитета у модерно време препозната вера. Зашто на тај начин не подржавају мањине у Србији? Мислим да би били глатко одбијени.

Посебно сте истакли да у изради Извештаја нисте тражили нити добили помоћ било које институције или НВО. Због чега сте имали потребу то да нагласите?

Ч. А: Зато што верујем у лични интегритет, снагу идеје и смарам да аутори Извештаја и чланови Напредног клуба дају пример не само својим радом, већ и многим другим чињеницама из свог политичког живота. У политици је најважнија самосталност.

Без подршке Србије РС ће нестати

За БиХ је оцењено да постоји јак спојашњи притисак да се Република Српска укине, као и да је у западним медијима настављена кампања против Срба. Шта очекујете да ће се даље десити када је у питању притисак на РС? Какву реакцију очекујете од Србије и каква би она требало да буде?

Ч. А: Република Српска за сада успешно одолева притисцима али је њен положај после свега незавидан. Србија је увек инсистирала на подршци Дејтонском споразуму, ипак новије активности наше дипломатије – Истанбулска декларација и смушена активност око Декларације о осуди злочина у Сребреници, по први пут после пада Милошевићевог режима не иду у прилог учувања права Републике Српске и права српског народа. Званична Србија притом угрожену и све више обесправљену Српску не посматра као део свог народа у региону, већ је третира више као некакву државу чија су права потпуна и неупитна. То није тачно. Без веће и потпуне политичке подршке Србије, РС ће временом нестати. Вођство РС је довољно вешто и одлучно да спречи драматичну пропаст, али дугорочно само снажно деловање јединствене српске нације, деловање које је политичко, економско и културно, може омогућити опстанак Републике Српске.

Колико Србија даје за своју мањину, у односу на друге суседне државе?

Ч. А: Подаци изнесени у овогодишњем Извештају говоре да је реч о вишеструко мањим износима. Уколико посматрамо директна улагања у програме и пројекте српског народа у региону (и дијаспори!) реч је о 20 пута мањој суми него што су улагања Хрватске само у Хрвате у БиХ, или 30 пута мањим средствима него то су кад је реч о буџетским издвајањима Словеније за малобројну словеначку мањину у суседним државама.

Колико је присутан притисак споља да Србија ублажи своју политику према Србима у региону?

Ч. А: Мислим да Србија нема тих проблема. Ствари су јасне, Србији нико не може да забрани да захтева испуњење раније гарантованих и законима прописаних политичких права. Проблем је у чињеици да има наших политичара, у власти и опозицији, који не верују у ту политику. Неки од њих су надахнути европејством, други југословештвом, а има их и који су србофобични. Постоји и тенденција трговином права српског народа (због Косова и Метохије, ЕУ, бољег политичког положаја...).

Да ли Србија, имајући у виду позицију у којој је данас, може да води националну политику?

Ч. А: Може. Ако је могла да води некакву, за то време модерну националну политику, као сиромашна и вазална кнежевина у време Обреновића, не видим зашто не би могла и данас. Национална политика и одбрана идентитета и политичких права је темељ постојања модерног друштва. Србија неће бити добра држава док не почне да успешно штити права својих грађана и свог народа, за то не постоји подстицај са стране, као кад је реч о поштовању националних и других мањина, али су ова права подједнако важна.

Које мере Напредни клуб предлаже како би се заштитили Срби у региону?

Ч. А: Мирољубиве, сталне, дугорочне, умерене, одавно дефинисане и са успехом примењене у суседству и широм Европе.

Проблем положаја Срба у региону

Пише: Чедомир Антић
уторак, 17 август 2010 18:10

(разговор водио: **Средоје Симић**)